

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Факультет педагогіки, психології та мистецтв
Кафедра психології та соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. завідувача кафедри

Гейко Є. В.
« 04 » серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПП.1.1.11. Юридична психологія

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр, назва галузі)

Спеціальність: 053 Психологія
(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма Психологія (практична психологія)
(назва)

Форма навчання Денна, заочна
(денна, заочна.)

2023 – 2024 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни **Юридична психологія**

(назва навчальної дисципліни)

розроблена на основі освітньо-професійної програми _____

Психологія (практична психологія)

(назва ОПП)

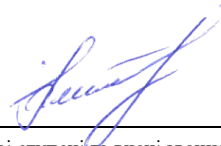
навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня

магістр за спеціальністю 053 Психологія

(шифр і назва спеціальності)

Строк навчання 1 рік 4 міс.

Розробники: канд. психол. наук, доцент

Радул І.Г.

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри психології та соціальної роботи

Протокол від «4» серпня 2023 р. №1

В.о. завідувача кафедри

Гейко С.В.

Робоча програма навчальної дисципліни «**Юридична психологія**» для студентів спеціальності 053 Психологія за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. ЦДУ імені В. Винниченка, 2023. 13 с.

Радул І.Г., 2023 рік
ЦДУ імені В. Винниченка,
2023 рік

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика освітнього компоненту	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,5	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва)	Вибірковий	
Загальна кількість годин – 105	Спеціальність: <u>053 Психологія</u> (шифр і назва)	Рік підготовки	
		1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	Освітня програма: <u>Психологія (практична психологія)</u>	Лекції / практичні	Лекції / практичні
		24 / 24	8 / 8
	Лабораторні		
	Самостійна робота		
	57 год.	89 год.	
	Індивідуальні завдання:		
	-		
	Вид контролю:		
	екзамен	екзамен	

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу «Юридична психологія» є

забезпечення розуміння студентами соціально-психологічної сутності правового регулювання, психологічних особливостей поведінки людини у сфері відносин, які регулюються правом. Правове регулювання об'єктивно обумовлене соціальними та соціально-психологічними закономірностями. Тому, лише тоді, коли студент синтезує правові знання зі знаннями психології людської поведінки, він може стати компетентним спеціалістом.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Юридична психологія» є:

- вивчення психології особистості юриста (слідчого, прокурора, судді, адвоката й ін.) і його діяльності, психологічних особливостей юридичної процедури;
- розгляд психологічної ефективності дії норм права, правотворчого процесу;
- дослідження психологічної структури злочину й особи правопорушника, формування антисоціальної настанови і методів попереджувальної діяльності;
- вивчення шляхів формування психічної діяльності учасників судочинства з метою найбільш оптимального виконання завдань правосуддя;
- розгляд психологічних основ проведення окремих процесуальних дій з метою найефективнішого здійснення пізнавальної діяльності та її організації;
- дослідження психологічних закономірностей пенітенціарної діяльності з метою розробки системи заходів, що сприяють корекції поведінки засуджених;
- створення рекомендацій щодо навчання і виховання працівників правозахисних органів, спрямованих на формування професійно необхідних якостей;
- розробка практичних рекомендацій для юристів щодо здійснення правотворчої, правозахисної та правоохоронної функцій;
- забезпечення правозахисної практики психологічним знанням, розробка методик психологічної діагностики й судово-психологічної експертизи;
- аналіз психологічних характеристик правового виховання громадян з метою розробки методів профілактичної діяльності щодо окремих осіб і груп населення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

загальні	спеціальні
ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК 7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	СК 1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики. СК 5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології. СК 6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах. СК 7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності. СК 8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію. СК 9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

- ПР 1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
- ПР 7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.
- ПР 8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.
- ПР 9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.
- ПР 10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності
- ПР 11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Вступ до юридичної психології та психологічні основи процесуальної діяльності.

Тема 1. Юридична психологія як наука.

Тема 2. Історія юридичної психології.

Тема 3. Психологічна характеристика процесуальної діяльності.

Тема 4. Види слідчої (судової) діяльності.

Змістовий модуль 2. Психологія слідчої діяльності.

Тема 5. Психологія учасників розслідування злочинів.

Тема 6. Психологічні основи проведення окремих слідчих дій.

Тема 7. Судово-психологічна експертиза.

Змістовий модуль 3. Психологія судової діяльності та кримінальна психологія.

Тема 8. Психологічні основи судової діяльності.

Тема 9. Психологія судових дій.

Тема 10. Психологія злочинної діяльності.

Тема 11. Психологія особи злочинця.

Змістовий модуль 4. Пенітенціарна психологія.

Тема 12. Основи пенітенціарної психології.

Тема 13. Психологія особи засудженого.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	ін д.	СРС		л	п	лаб	інд.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Юридична психологія як наука.	8	2	2			4	7	1				6
Тема 2. Історія юридичної психології.	8	2	2			4	7	1				6
Тема 3. Психологічна характеристика процесуальної діяльності.	8	2	2			4	7		1			6
Тема 4. Види слідчої (судової) діяльності.	8	2	2			4	7		1			6
Разом за Модулем1	32	8	8			16	28	2	2			24
Змістовий модуль 2.												
Тема 5. Психологія учасників розслідування злочинів.	8	2	2			4	7	1				6
Тема 6. Психологічні основи проведення окремих слідчих дій.	8	2	2			4	7	1				6
Тема 7. Судово-психологічна експертиза.	8	2	2			4	8		2			6
Разом за Модулем2	24	6	6			12	22	2	2			18
Змістовий модуль 3.												
Тема 8. Психологічні основи судової діяльності.	8	2	2			4	9	1	2			6
Тема 9. Психологія судових дій.	8	2	2			4	7	1				6
Тема 10. Психологія злочинної діяльності.	8	2	2			4	8	1				7
Тема 11. Психологія особи злочинця.	9	2	2			5	9	1				8
Разом за Модулем3	33	8	8			17	28	4	2			24
Змістовий модуль 4.												
Тема 12. Основи пенітенціарної	8	1	1			6	11		1			10

психології.												
Тема13. Психологія особи засудженого	8	1	1			6	11		1			10
Разом за Модулем 4	16	2	2			12	22		2			20
Всього	105	24	24			57	105	8	8			89
ІНДЗ												
ІНДЗ			-	-		-			-	-	-	-
Усього годин	105	24	24			57	105	8	8			89

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять денна форма навчання / заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Юридична психологія як наука.	2 / 1
2	Тема 2. Історія юридичної психології.	2 / 1
3	Тема 3. Психологічна характеристика процесуальної діяльності.	2 / -
4	Тема 4. Види слідчої (судової) діяльності.	2 / -
5	Тема 5. Психологія учасників розслідування злочинів.	2 / 1
6	Тема 6. Психологічні основи проведення окремих слідчих дій.	2 / 1
7	Тема 7. Судово-психологічна експертиза.	2 / -
8	Тема 8. Психологічні основи судової діяльності.	2 / 1
9	Тема 9. Психологія судових дій.	2 / 1
10	Тема 10. Психологія злочинної діяльності.	2 / 1
11	Тема 11. Психологія особи злочинця.	2 / 1
12	Тема 12. Основи пенітенціарної психології.	1
13	Тема 13. Психологія особи засудженого.	1
	Всього	24 / 8

4.2. Теми семінарських (практичних) занять денна форма навчання / заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Юридична психологія як наука.	2 / -
2	Тема 2. Історія юридичної психології.	2 / -
3	Тема 3. Психологічна характеристика процесуальної діяльності.	2 / 1
4	Тема 4. Види слідчої (судової) діяльності.	2 / 1
5	Тема 5. Психологія учасників розслідування злочинів.	2 / -
6	Тема 6. Психологічні основи проведення окремих слідчих дій.	2 / -
7	Тема 7. Судово-психологічна експертиза.	2 / 2
8	Тема 8. Психологічні основи судової діяльності.	2 / 2
9	Тема 9. Психологія судових дій.	2 / -
10	Тема 10. Психологія злочинної діяльності.	2 / -
11	Тема 11. Психологія особи злочинця.	2 / -
12	Тема 12. Основи пенітенціарної психології.	1 / 1
13	Тема 13. Психологія особи засудженого.	1 / 1
	Всього	24 / 8

4.4. Завдання для самостійної роботи денна форма навчання / заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Юридична психологія як наука.	4 / 6
2	Тема 2. Історія юридичної психології.	4 / 6
3	Тема 3. Психологічна характеристика процесуальної діяльності.	4 / 6
4	Тема 4. Види слідчої (судової) діяльності.	4 / 6
5	Тема 5. Психологія учасників розслідування злочинів.	4 / 6
6	Тема 6. Психологічні основи проведення окремих слідчих дій.	4 / 6
7	Тема 7. Судово-психологічна експертиза.	4 / 6
8	Тема 8. Психологічні основи судової діяльності.	4 / 6
9	Тема 9. Психологія судових дій.	4 / 6
10	Тема 10. Психологія злочинної діяльності.	4 / 7
11	Тема 11. Психологія особи злочинця.	5 / 8
12	Тема 12. Основи пенітенціарної психології.	6 / 10
13	Тема 13. Психологія особи засудженого.	6 / 10
	Всього	57 / 89

4.5. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Юридична психологія» передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп'ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, опрацювання дискусійних питань, проєктний метод тощо).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проєктно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

- 1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:
 - словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
 - наочні (презентація, демонстрування);
 - практичні методи (вправи; практичні завдання).
- 2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:
 - метод проблемного викладу матеріалу;
 - моделювання життєвих ситуацій;
 - мозковий штурм;
 - метод опори на життєвий досвід;

– навчальної дискусії.

3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

– усного контролю;

– письмового контролю;

– самоконтролю та взаємоконтролю;

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти.

Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- екзамен;

- стандартизовані тести;

- реферати, есе;

- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;

- студентські презентації та виступи на наукових заходах;

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль. *Завданням поточного контролю* є перевірка розуміння та засвоєння певної частини учбового матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних/семінарських заняттях; активність при обговоренні питань практичного/семінарського/лабораторного заняття; результати тестування тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Підсумковий контроль. *Завданням підсумкового контролю* є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю:

1. Предмет та система юридичної психології.
2. Завдання, які вирішує юридична психологія.
3. Методи юридичної психології та її характеристика.
4. Історія розвитку юридичної психології в Україні та за її межами.
5. Особливості використання знань з юридичної психології у професійній діяльності правознавця.

6. Предмет і задачі психології юридичної праці.
7. Етика і психологія правозастосувальної діяльності. Етичний кодекс психолога.
8. Професіограма правозастосувальної діяльності.
9. Психолого-педагогічні аспекти формування особистості правознавця.
10. Особистість і соціальна група.
11. Соціалізація особистості як основа соціально адаптованої поведінки.
12. Правова соціалізація, правосвідомість і законослухняна поведінка.
13. Правосвідомість і засоби масової інформації.
14. Психологія правознавчої діяльності.
15. Предмет і завдання кримінальної психології.
16. Фактори, що впливають на формування девіантної і делінквентної поведінки.
17. Психологія злочинного діяння.
18. Психологія особистості злочинця.
19. Психологічні особливості і структура злочинних груп.
20. Психологія масових явищ.
21. Соціально-психологічна характеристика особистості у юридичній психології.
22. Психологічна структура злочину.
23. Психологічні особливості вивчення особи, яка підозрюється у скоєнні злочину.
24. Психологічні особливості слідчо-розшукової діяльності.
25. Психологія обстеження місця події.
26. Психологія затримання.
27. Психологічні особливості здійснення обшуку.
28. Психологія розпізнання.
29. Психологія допиту і очної ставки.
30. Психологія слідчого експерименту.
31. Психологія потерпілого.
32. Методи психологічного впливу в правознавчій діяльності.
33. Психологічний портрет та особливості його створення.
34. Психологічні особливості діагностики брехні, приховування причетності й обставин.
35. Психологічний зміст судової діяльності.
36. Загальна психологічна характеристика судового процесу.
37. Психологічна характеристика діяльності судді.
38. Психологічні аспекти діяльності прокурора.
39. Психологічні аспекти діяльності адвоката.
40. Психологічні аспекти оцінки злочинної поведінки і призначення кримінально-правового покарання.
41. Психологія винесення вироку.
42. Психологія цивільно-правового регулювання та цивільного судочинства.
43. Психологія взаємодії людей у сфері цивільно-правових відносин.
44. Психологічні аспекти цивільного процесу.
45. Судово-психологічна експертиза в цивільному судочинстві.
46. Психологічні аспекти діяльності арбітражного суду.
47. Судово-психологічна експертиза: цілі та задачі.
48. Методики проведення судово-психологічної експертизи.
49. Обов'язкові і факультативні приводи призначення СПЕ.
50. Судово-психологічна експертиза емоційних станів.
51. Судово-психологічна експертиза потерпілих у справах про статеві злочини.
52. Судово-психологічна експертиза індивідуально-психологічних особливостей.
53. Експертиза соціально-психологічних особливостей членів злочинного угруповання.

54. Судово-психологічна експертиза встановлення здатності неповнолітнього правопорушника щодо розуміння значення здійснених ним дій.
55. Посмертна судово-психологічна експертиза.
56. Експертиза здатності свідчити.
57. Предмет і задачі виправно-трудової психології.
58. Динаміка особистості позбавленого волі та виховний процес.
59. Психологія поведінки засудженого.
60. Психологія позбавленого волі, задачі та фактори ресоціалізації.
61. Психологічні особливості роботи з особами, які були засуджені.
62. Психологія оперативно-розшукової діяльності.
63. Психологія праці адвоката.
64. Психологія кримінального середовища.
65. Основи вивчення та оцінки особистості злочинця.
66. Професійна деформація правознавців, методи її попередження.
67. Психологічне забезпечення роботи юриста, його зміст та методи.
68. Особливості вивчення людини у психологічному спостереженні.
69. Особливості розроблення психологічного портрета людини у юридичній діяльності.
70. Психологічне спостереження за кримінальним угрупованням.
71. Правова психологія особистості.
72. Психологія права.
73. Психологічний зміст правотворчої діяльності.

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота													екзамен	Сума		
Розділ 1							Розділ 2						Конт роль на робота	Разом	Макс. - 40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13				100
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	8	60	40	

T1, T2 ... T13 – теми розділів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

1. Ахтирська Н.М. Судово-психологічна експертиза та використання її висновків у кримінальному судочинстві // Вісник Верховного Суду України. – 2006. – № 8.
2. Гаркавець С.О. Психологічні особливості системи цінностей правопорушників. Дис. ...канд. психол. наук. – Харків, 2001. – 178с.
3. Зелинский А.Ф. Криминальная психология. – К.:Юринком Интер, 1999. – 240с.
4. Костицкий М.В. Судебно-психологическая экспертиза. – Львов, 1987.
5. Костицкий М.В. Використання спеціальних психологічних знань у радянському кримінальному процесі. – К., 1990.
6. Розов В. Психологічна експертиза у цивільному судочинстві // Юридична
7. Україна. – 2003. – № 6.
Розов В. Судово-психологічна експертиза // Юридична Україна. – 2003. – № 4.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua> (Сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського)
2. <http://ua.bookfi.org/g> (Бібліотека електронних книг з проблем психології)
3. <http://www.psych.kiev.ua> (Електронний вісник психології і педагогіки Інституту психології та соціальної педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка)
<https://osnova.com.ua/trening-iz-formuvannya-komunikativnih-umin-i-navichok-zanyattya-iz-ypravami-ta-tehnikami/>

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральнуукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).